

A

DÉLKELET-EURÓPA KUTATÓKÖZPONT – BUDAPEST - AΘHNA

DÉLKELET-EURÓPA
SOUTH-EAST EUROPE

INTERNATIONAL RELATIONS QUARTERLY és a

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM Bölcsészettudományi Kara

TISZTELETTEL MEGHÍVJA

2014. november 20-án (csütörtökön) 17.³⁰

XXVI.

Tudományos tanácskozás

MÉLOSZRÓL VISSZA SZÓKRATÉSZHEZ

Nemzetközi és kultúraközi kommunikáció

Helyszín:

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM

Bölcsészettudományi Kar

DÍSZTEREM

(1088 Budapest, Reviczky u. 4.c)

Köszöntő

Nemzetközi kutatási kapcsolatok

Vassányi Miklós (*filozófus, KRE BTK*)

Surányi Csaba (*elnök, DKEA*)

Méloszról vissza Szókratészhez

Az interkulturális kommunikáció filozófiai kérdései

A kontextuális és interkulturális teológia

Kihívások a posztmodern nemzetközi magánjogban

Magyar-olasz kulturális kapcsolatok

“A davosi ember Boszniába látogat”

Purger Tibor (*Rutgers University, New Jersey*)

Jäger-Péter Mónika (*Szatmárnémeti*)

Rád András-László (*Babes-Bolyai Tudományegyetem*)

Raffai Katalin (*Pázmány Péter Katolikus Egyetem*)

Tizer Vivien Tünde (*Eötvös Loránd Tudományegyetem*)

Lőrincz András (*ELTE, ÁJK*)

A kerekasztal elnöke:

Szendi Edina (*Eötvös Loránd Tudományegyetem*)

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

RSVP: conference@southeast-europe.org
<http://www.southeast-europe.org>

© DKE 2014

Részletek az előadásokból

Az interkulturális kommunikáció filozófiai kérdései Jáger-Péter Mónika PhD. (Szatmárnémeti)

A modern, valamint késő modern kori társadalmi átrendeződés, mind elméleti, mind pedig gyakorlati vonatkozásban az interkulturalitás problematikájának előtérbe kerüléséhez vezet. A különböző kultúrák már nem önmagukban, hanem sokkal inkább egymás viszonylatában, egymással való kölcsönhatásokban gondolhatóak el. Az eltérő kultúrák találkozása ugyanakkor egy igen összetett viszonyrendszert alkot, amelyben különböző konstellációk jönnek létre.

Előadásomban az interkulturalitás kérdéskörét filozófiai nézőpontból közelítem meg, arra keresve a választ, hogy maga a kultúraköziség mint létállapot problematikája miként értelmezheti újra a hagyományos kultúra fogalmát, ugyanakkor maga a másik miként érthető meg anélkül, hogy azt megfosztanánk önnön másságától?

Arra kívánok rámutatni, hogy a kultúra nem bizonyos jól körülhatárolható tények, ismeretek, szabályok stb. együttese, hanem sokkal inkább egy olyan le nem záruló folyamat, amely magában interakcióban konstituálódik.

Kulcsszavak: kultúra, „inter”kulturalitás, másság, egyéni és kollektív identitás, kommunikáció, participáció.

From Melos, Back to Socrates. Discourse of Equals instead of Hegemonic Communication

Tibor Purger (Rutgers University, New Jersey, USA) *Méloszról vissza Szókratészhez*

A 21. század második évtizede a politikai viszályok és gazdasági válságok elmérgesedését hozta. Amikor egyesek a vallás nevében gyilkolnak, mások a nemzet nevében követelnek jogokat és elutasítják a közelmúltig győzedelmesnek hitt társadalom-szerveződési elveket (miközben azokat másokra rá akarják kényszeríteni), ismét mások pedig a történelem legnagyobb politikai-gazdasági kísérletét, az Európai Uniót hibáztatják minden gondjukért (miközben az onnan származó támogatásból tömik be költségvetési hiányukat), akkor mindennél fontosabb a szembenálló felek közötti kommunikáció lehetőségének megőrzése, illetve erősítése.

Ha nem akarjuk, hogy az erő és az erőszak győzedelmeskedjen, akkor meg kell találnunk a módját, hogy hatékonyra tegyük a kultúrák, nemzetek és kisebbségek, vallások, gazdasági rétegek (osztályok), politikai szervezőeszmék közötti kommunikációt. Ehhez kell minden jó példát felderíteni és minden rossz példát leleplezni.

Kulcsszavak: politikai viszályok és gazdasági válságok, kultúrák, nemzetek és kisebbségek, vallások, gazdasági rétegek.

Néhány pozitív példa:

- A skót referendum
- A szerbiai kisebbségi kulturális autonómia
- Az EU közvetítő szerepe Belgrád és Pristina között
- A Katolikus Egyház egykezete a kor szellemének megértésére

Néhány negatív példa:

- A többségi nemzetek hegemonia-törekvése a kisebbségi autonómiákkal szemben
- A demokrácia tartalmának kiürítése a pénz politikai szerepének további fokozásával
- A nagy világvallások közötti erőteljesebb párbeszéd hiánya

“A kontextuális és interkulturális teológia értelmezési lehetőségei európai keresztyén szemmel”

“The possibilities of interpretation yielded by contextual and intercultural theology - an European Christian viewpoint” Rád András-László (*Babes-Bolyai Tudományegyetem / Groningen*)

Tanulmányunk keretében arra igyekszünk, hogy alapszintű betekintést nyújtsunk abba a folyamatba, melynek eredményeként alapvető keresztyén motívumok újraértelmeződnek a különböző kultúrákkal való kölcsönhatás során. Európai keresztyén szemmel tekintve, igencsak jelentős mértékű változásokat találunk például Jézus személyének és szerepének értelmezésében, ahhoz képest, amit hagyományos nyugati teológiai gondolkodásunk közös kultúránk szerves részévé avatott az évszázadok során. Meddig mehetünk el ilyen alapvető elemek kontextualizálásában? Milyen lehetőségeket kínál az interkulturális teológia erre nézve? Mikor válik a mások kultúrájának tiszteletben tartása fenyegetővé saját keresztyén értékrendünkre nézve? Milyen lehetőségek rejlenek a keresztyénség értékeinek interkulturális kommunikációjában? Előadásunkban ilyen és ezekhez hasonló kérdésekre keressük a választ.

*Kihívások a posztmodern nemzetközi magánjogban – néhány gondolat a kulturális identitásról
(Challenges in the Postmodern Private International Law – Some Remarks on the Cultural Identity)*
Raffai Katalin (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Nemzetközi Magánjogi Tanszék)

A globalizáció fokozott térnyerésével népcsoportok egyre szélesebb köre tölti hétköznapjait az állampolgárságától eltérő államban. A mobilitás jelensége és hatásai alól az Európai Unió sem képez kivételt. A mobilitást egyrészt megkönnyítik az uniós polgárságból fakadó olyan jogok, mint például a mozgás szabadsága, de folyamatos problémát jelent ennek érvényre juttatása a nem tagállamok állampolgárai tekintetében. Sőt egyre több olyan eset kerül az Európai Bíróság (és természetesen a Strasbourgi Emberi Jogi Bíróság) elé, amelyekben egy uniós polgár kulturális identitásával összefüggő valamely joga kerül összeütközésbe a szokásos tartózkodási helye szerinti állam jogával.

A kulturális identitás fogalmát a nemzetközi magánjogba Erik Jayme német jogtudós vezette be 1992-ben, aki a fogalom alatt az egyes személyeknek vagy népcsoportoknak egy adott nyelvhez, tradícióhoz, való ragaszkodását és egy másik államban való érvényesítési igényét fejezi ki. Kérdésként merülhet fel többek között, hogy melyek ezen érdekérvényesítés határai? Korlátozhatják-e az emberi jogok a kulturális identitásból fakadó jogok érvényre juttatását? Felkészült-e az Európai Unió ezeknek a problémáknak a befogadására és rendezésére?

A klasszikus nemzetközi magánjognak az ilyen jellegű kérdések megválaszolása nem tartozott az érdeklődési körébe, de a jelenleg zajló folyamatok hatása alól már nem vonhatja ki magát.

Az előadás célkitűzése, hogy jogeseteken keresztül bemutassa e jogok kollízióját, és megkísérelje a lehetséges válaszokat.

Kulcsszavak: posztmodern nemzetközi magánjog, kulturális identitás fogalma, kollízió, emberi jogok, párbeszéd

Az előadás vázlata:

A mobilitás és a globalizáció hatására átalakuló nemzetközi magánjog

Válasz az új kihívásokra: a kulturális identitás kérdése és helye a posztmodern nemzetközi magánjogban
Erik Jayme elméletének rövid bemutatása

Lehetséges összeütközések: többes állampolgárság; állampolgárság és szokásos tartózkodási hely; vallási jogok

A kulturális identitás biztosítása: az emberi jogok (az Európai Bíróság, a Strasbourgi Emberi Jogok Bírósága, és a nemzeti bíróságok döntéseiben)

A kulturális identitás korlátai: az emberi jogok (az Európai Bíróság, a Strasbourgi Emberi Jogok Bírósága, és a nemzeti bíróságok döntéseiben)

Magyar-olasz kulturális kapcsolatok – A kulturális intézmények szerepe a kultúrközi kommunikációban

Tizer Vivien Tünde (ELTE, Nyelvtudományi Doktori Iskola, Romanisztika Program)

A Magyarország és Olaszország közti földrajzi közelségnek és a közös történelmi szálaknak köszönhetően a két nemzet kulturális kapcsolatai több száz éves, csaknem ezeréves múltra tekintenek vissza, elég csak Imre herceg tanítójára, a velencei születésű Szent Gellért püspökre, Mátyás király reneszánsz udvarának olasz humanistáira, képzőművészeire vagy Ady, Jókai, Kosztolányi, Márai Itália ihlette műveire gondolnunk.

Az idők folyamán kialakult szoros kulturális kapcsolatok megőrzésének, erősítésének érdekében, a két ország kulturális képviselőit biztosítván számos intézmény jött létre: a két legjelentősebb ezek közül a Római Magyar Akadémia és a Budapesti Olasz Kultúrintézet, de jelentős a magyar-olasz kulturális egyesületek száma is.

Előadásom a magyar-olasz kulturális kapcsolatokat, ezen belül is a kulturális intézményeket mutatja be, kiemelve a két ország közötti kommunikációban elfoglalt szerepüket és kultúraközvetítő munkájukat.

Kulcsszavak: magyar-olasz kapcsolatok, kulturális intézmények, Római Magyar Akadémia, Budapesti Olasz Kultúrintézet

XXVI.
Nemzetközi és kultúraközi kommunikáció
2014. november 20-án 18.⁰⁰

—
“A davosi ember Boszniába látogat” Lőrincz András (*Eötvös Loránd Tudományegyetem, ÁJK, Politikatudományi Doktori Iskola; Institute for Cultural Relations Policy*)

Interkulturális vagy intrakulturális kommunikáció Bosznia-Hercegovinában?

Az interkulturális kommunikációnak létezik egy olyan határterülete, amikor az eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberek bizonyos csoportjainak érintkezése során olyan mértékű szándék és olyan széles közös platform jelenik meg, amely végeredményben egy, az eredeti kultúráktól merőben eltérő viselkedés és szokásrendszer létrehozását is lehetővé teszi.

A leginkább „davosi kultúraként” említett jelenség azokat a feltevéseket, értékeket, doktrínákat jelöli, amelyek a nemzetek feletti, globális identitás alkotóelemei. Az ezekre épülő gondolkodásmód multikulturális államokban való megjelenése nem új keletű. Ennek a sokszor mesterséges módon, külső eszközök alkalmazásával kialakított identitásnak a sikeressége azonban országonként eltérő.

Bosznia-Hercegovinában ennek az egyetemes civilizáció értékeit támogató politikai gondolkodásnak az érvényesülését egyszerre befolyásolják a már kialakult identitások, az állam történelmi előképei valamint a nemzetközi környezeti hatások. Mindezen ismervek együttes figyelembevételével lehet csak a davosi kultúra bosznia-hercegovinai létjogosultságát vizsgálni.

Kulcsszavak: Bosznia-Hercegovina, identitás, politikai gondolkodás, nemzetekfelettség, davosi kultúra
Az előadás vázlata:

Bevezetés:

- A davosi emberi fogalma Huntington szerint.
- Az interkulturális kommunikáció határterületei.

A kultúraközi kommunikáció ágensei és a boszniai példa

- Identitásbeli, kulturális, civilizációs és politikai különbségek Bosznia-Hercegovinában
- Interkulturális vagy intrakulturális kommunikáció?
- A davosi kultúra eszközkészlete a boszniai kísérleti terepen.

Értékelés

A mosztári Öreg híd

—
A konferencia zárásaként elhangzik:

Viktor Vlaszov: Bossa Nova

Harmonikán előadja *Berec Péter (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem)*